

ΤΟ ΠΑΡΕΛΘΟΝ ΔΕΝ ΘΑ ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΕΙ (Απρίλιος 2009)

Συγγραφέας: HERVE KEMPF

Οι γραμμές που ακολουθούν είναι ριζικά αντίθετες με τον κυρίαρχο λόγο. Γι' αυτό, πάρτε μια βαθιά αναπνοή.

Τρεις ιδέες:

Η οικονομική κρίση είναι ένα καλό νέο. Φανταστείτε τι θα συνέβαινε εάν το ΑΕΠ της Κίνας συνέχιζε να αυξάνεται με ετήσιο ρυθμό 10%, εκείνο των Ηνωμένων Πολιτειών με 5% και της Ευρωπαϊκής Ένωσης με 2,5%. Οι εκπομπές αερίων που συμβάλλουν στο φαινόμενο του θερμοκηπίου θα έφταναν πολύ σύντομα το όριο το οποίο θα έκανε την κλιματική αλλαγή μη αναστρέψιμη. Θα επιταχυνόταν η κατάρρευση της βιοποικιλότητας, βυθίζοντας την ανθρώπινη κοινωνία σε απερίγραπτο χάος. Καθώς η «οικονομική κρίση» επιβραδύνει τους τρελούς ρυθμούς αύξησης του παγκόσμιου ΑΕΠ, επιτρέπει τον περιορισμό των πιέσεων που ασκεί η ανθρωπότητα στη βιόσφαιρα. Μας επιτρέπει να κερδίσουμε χρόνο για να σκεφθούμε τον επαναπροσανατολισμό της οικονομίας.

Η κρίση ήταν προβλέψιμη, τόσο για τις Ηνωμένες Πολιτείες, όσο και για την Κίνα. Ο υπογράφων έγραφε, ήδη από το 2006: «Έχουμε εισέλθει σε μια κατάσταση μόνιμης οικολογικής και πλανητικής κρίσης. Σύντομα, θα εμφανιστεί με τη μορφή της κατάρρευσης του παγκόσμιου οικονομικού συστήματος. Πιθανότατα, θα πυροδοτηθεί στην οικονομία που θα φτάσει σε κορεσμό και θα προσκρούσει στα όρια που της θέτει η βιόσφαιρα: από το σταμάτημα της αμερικανικής οικονομικής μεγέθυνσης, η οποία υποσκάπτεται από τα τρία γιγάντια ελλείμματά της (έλλειμμα του ισοζυγίου πληρωμών, δημοσιονομικό, του εσωτερικού χρέους). Οι Ηνωμένες Πολιτείες, όμοιες με ναρκομανή που καταφέρνει να σταθεί στα πόδια του μονάχα χτυπώντας αλλεπάλληλες δόσεις ναρκωτικού, παραπαίουں ναρκωμένες από την υπερκατανάλωση, έτοιμες να σωριαστούν. Αλλά και από ένα ενδεχόμενο φρενάρισμα του ρυθμού οικονομικής μεγέθυνσης της Κίνας, δεδομένου ότι είναι αδύνατον να επιτυγχάνει επ' άπειρον αυτή η χώρα παρόμοιους ρυθμούς ανάπτυξης. Από το 1978, η Κίνα έχει επιτύχει ετήσιο ρυθμό οικονομικής μεγέθυνσης 9,4%. Η Ιαπωνία αποτελεί ένα προηγούμενο το οποίο δεν πρέπει να ξεχνάμε: μετά από μια εικοσαετία ραγδαίας ανάπτυξης στις αρχές της δεκαετίας του 1990, πέρασε σε φάση μόνιμης στασιμότητας». Συγχωρήστε με που σας τα θύμισα όλα αυτά. Ο στόχος μου ήταν να τεκμηριώσω την παρακάτω πρόβλεψη: η παγκόσμια οικονομία δεν θα «ξαναπάρει

μπροστά» όπως πριν, η αύξηση του παγκόσμιου ΑΕΠ δεν θα ξαναφτάσει το 5%, η ταχύτατη ανάπτυξη της Ινδίας και της Κίνας έχουν τελειώσει. Οφείλουμε να σχεδιάσουμε ένα νέο κόσμο, μια άλλη κοινωνία: θα πρέπει να εμπνέονται από την οικολογία, τη δικαιοσύνη και την προώθηση του κοινού συμφέροντος.

Τι θα πρέπει να κάνουμε; Να πάψουμε να μαϊμουδίζουμε τον Κέινς και να νομίζουμε ότι βρισκόμαστε στο 1929 τη στιγμή που είμαστε στο 2009: οι δαπάνες, η υπερχρέωση, ο πληθωρισμός δεν αποτελούν λύση. Ένα βάψιμο της πρόσοψης δεν αρκεί για να επισκευαστούν τα θεμέλια της οικοδομής που έχουν κλονιστεί σοβαρά. Αντίθετα, επείγει η αναδιανομή του συλλογικού πλούτου προς τους φτωχούς. Για την επίτευξη αυτού του στόχου, η θέσπιση του Μέγιστου Επιτρεπόμενου Εισοδήματος θα μπορούσε να αποτελέσει ένα καλό εργαλείο. Κατ' αυτόν τον τρόπο, ο περιορισμός των ανισοτήτων θα συμβάλλει στην αλλαγή του πολιτισμικού μοντέλου της υπερκατανάλωσης και θα καταστήσει υποφερτή την αναγκαία και αναπόφευκτη μείωση της υλικής κατανάλωσης και της κατανάλωσης ενέργειας στις πλούσιες χώρες. Θα απαιτηθεί επίσης ο προσανατολισμός της ανθρώπινης δραστηριότητας σε τομείς με μικρό οικολογικό αποτύπωμα, οι οποίοι ταυτόχρονα δημιουργούν πολλές θέσεις εργασίας· σε αυτούς εξάλλου τους τομείς υπάρχουν τεράστιες ανάγκες: πρόκειται για την υγεία, την παιδεία, τον πολιτισμό, την εξοικονόμηση ενέργειας, τη γεωργία, τα μέσα μαζικής μεταφοράς, την προστασία του περιβάλλοντος...

Είναι άραγε εύκολο κάτι τέτοιο; Καθόλου. Ωστόσο, είναι πολύ πιο ρεαλιστικό από το να πιστεύουμε ότι είναι δυνατόν να επιστρέψουμε στην προηγούμενη κατάσταση, στην περίοδο προ του 2009.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο ένθετο «Δαίμων της Οικολογίας» της Εφημερίδας «ΑΥΓΗ», 5 Απριλίου 2009, σ. 5.